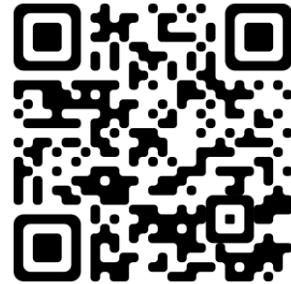

DOI 10.37491/UNZ.85-86.10
УДК 330.341:004]:001.981

Лариса ЛІГОНЕНКО¹

НЕОЕКОНОМІКА: ЗМІСТОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження присвячено виявленню світових трендів наукових досліджень з проблематики нової економіки (new economy), узагальненню наявного різноманіття напрямів та аспектів її дослідження, виокремлення пріоритетних напрямів подальшого наукового пошуку. Дослідження базується на проведенні бібліометричного аналізу публікацій, індексованих у наукометричній базі Scopus за допомогою методів бібліометрії та програми VOSviewer.com. Проведене дослідження дозволило здійснити динамічний та структурний аналіз публікаційної активності в царині «Нова економіка», виявити ключові слова, які використовуються найчастіше, виявити та візуалізувати силу їхніх взаємозв'язків у цілому за 1996–2021 рр., а також у розрізі кожного 5-тирічного періоду в межах загального дослідницького періоду. На цій основі виокремлено та предметно описано спрямування 6 кластерів наукових досліджень: «Сталий розвиток», «Людина», «Конкурентоспроможність», «Інформаційні технології», «Інтернет» та «Інновації». Запропоновано новий візуально-символьний підхід аналізу активності використання окремих ключових слів, що дозволило прослідкувати динаміку наукового інтересу до окремих напрямів дослідження, виокремити групи слів за критерієм кількості та динаміки зв'язків («Стабільні лідери», «Зростаючі лідери», «Стабільні середняки», «Стабільні базові», «Спадаючий інтерес» «Під питанням», «Нові зірки», «Нові базові»). Таким чином,

¹ докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри бізнес-економіки та підприємництва, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Larisa.ligonenko@kneu.edu.ua, <http://orcid.org/0000-0001-5597-5487>.

вдалося не тільки сформувати термінологічний базис бібліографічного поля проблематики «Нова економіка», а й обґрунтувати нові пріоритетні для розробки напрями (аспекти) дослідження. У групу «Нові зірки» потрапили дослідження, пов'язані з такими ключовими словами: економічний і фінансовий занепад, досконалість, продуктивність, матеріальні активи. Це свідчить про перехід до реалістичної оцінки наслідків нової економіки, дослідження проблем та протиріч, які їй притаманні. Найбільший науковий інтерес виявлено за аспектами дослідження, пов'язані з такими ключовими словами, як: вища освіта, індустрія 4.0, міжнародна торгівля, шерінгова економіка (економіка спільного використання або економіка обміну), туризм, міське планування.

Ключові слова: нова економіка, напрями дослідження, бібліометрія, SCOPUS, VOSviewer.com.

В останні роки в науковій літературі та бізнес-практиці для характеристики наявних умов та особливостей суспільної та підприємницької діяльності все частіше використовується термін «неоекономіка», або «нова економіка». Цей же термін став мейнстримом у назвах монографій та різноманітних наукових заходів. Що таке «нова економіка» — сучасна економіка XXI ст., чим вона відрізняється від попередньої, яка була традиційною для XX ст., які нові вимоги та виклики обумовлює?

Пошук відповідей на ці питання вимагає детального аналізу наявних поглядів політиків, громадських діячів, науковців на цей феномен, узагальнення та систематизацію їхніх думок щодо сутнісних характеристик, виявів, позитивних та негативних наслідків тощо. Предметом аналізу мають бути не лише україномовні публікації, але і вивчення наукової періодики різних країн світу, присвяченій цій проблематиці. На цій основі можна робити висновки щодо наявності в Україні ознак цієї «нової економіки», готовності українського суспільства, керівників та власників підприємств та організацій незалежно від розміру та сфери діяльності та підпорядкування до господарювання в цих умовах, а також визначення перспективних напрямів наукових досліджень та пріоритетних заходів, спрямованих на прискорення процесів адаптації до нових реалій чи розбудови нової економіки в Україні.

Проблематика нової економіки широко представлена в публікаціях різноманітних наукометричних баз періодичних видань. Зокрема, в наукометричній базі SCOPUS за пошуковим запитом «*new ecomoty*» наявні більш як 3 000 публікацій, опублікованих протягом 1996–2021 років, у яких це словосполучення (термін) використовується як ключове слово. Пошук у базі Наукова періодика України дозволяє ознайомитися з 27 публікаціями українських науковців, присвячених цій проблематиці, що наочно віддзеркалює «відрив» ступеню наукової рефлексії.

Практично в усіх публікаціях українських дослідників наводиться історична ретроспектива введення в науковий обіг та змістового тлумачення

цього терміна, зокрема найбільш ґрунтовно вона представлена в дослідженні «Нова економіка: історія та сучасність у дефінітивному вимірі» В. Білоцерківцева [1]. Критично аналізуючи історію розвитку економіки в ХХ ст., можна констатувати, що, на жаль, оптимістичні очікування соціально-справедливої економіки, хоча і були певним чином візіонерськими, так і залишилися тільки мріями та в кращому випадку (у другій половині ХХ ст.) — стратегічними завданнями. Домінантними для економіки ХХ ст. стали негативні риси та вияви «нової економіки».

Використання терміна та відповідно наукова дискусія щодо його змістовних характеристик відроджується в кінці 90-х років ХХ ст. — початку ХХІ ст. (табл. 1).

Таблиця 1

Тлумачення терміна «нова економіка» в кінці ХХ — початку ХХІ ст.

Автор, рік	Змістовна характеристика
1993 р., У. Демінг [2]	Економіка виживання. Вимоги до суб'єктів господарювання: постійні інновації; підвищення уваги до кваліфікації робітників та дослідження навколишнього технічного, соціального та економічного середовища.
1994 р., щорічна доповідь президента Сполучених Штатів [3]	Високотехнологічна економіка.
1998 р., К. Келлі [4]	Мережева економіка. Акцент уваги на: змінах у технологічній структурі економіки; стрибкоподібному зростанні ролі послуг в економічному житті; зростанні взаємодії та синергії складників нової економіки як мережевої структури.
2000 р., щорічна доповідь президента Сполучених Штатів [5]	Цифрова економіка. Зовнішні ознаки: швидке зростання продуктивності, доходів, низьке безробіття, помірна інфляція в результаті синергічного ефекту переваг у технологіях, бізнес-практиці та економічній політиці.
2001 р., Д. Піа-золло [6]	Асоціюються з інформаційною та цифровою економікою. Наслідки: високе зростання, низька інфляція і низьке безробіття.

Примітка: систематизовано на основі [1–6].

Як бачимо з табл. 1, плюралізм думок щодо ознак та характеристик «нової економіки» набуває все більшої різноманітності.

Метою дослідження є виявлення світових трендів наукових досліджень з проблематики нової економіки («*new ecomoty*»), індексованих у науковометричній базі Scopus за допомогою методів бібліометрії та програми VOSviewer.com; узагальнення наявного різноманіття поглядів та виокремлення пріоритетних напрямів наукового пошуку в межах проблематики нової економіки.

Методологія та інформаційне забезпечення дослідження. Аналіз наукових публікацій, присвячених феномену нової економіки, проведений за допомогою методів бібліометричного аналізу [7; 8]. Як відомо, бібліомет-

ричний аналіз дозволяє виявити провідні центри та фахівців, які займаються цією проблематикою, наукові журнали, які публікують результати дослідження з цієї проблематики; оцінити динаміку наукової продуктивності (публікаційної активності) з цієї проблематики; ідентифікувати галузі знань, у межах яких вивчається це наукове поняття; провести рейтингування країн, дослідників, спонсорів таких досліджень. Крім того, метою бібліографічного аналізу є виявлення тенденцій розвитку певної предметної сфери, демонстрація актуальності певної проблеми або об'єкта дослідження, сучасні аспекти та методів їх вивчення. Практична реалізація останнього завдання потребує застосування не тільки пошукових алгоритмів у базі наукових публікацій (Scopus.com: опції *Search* (виконати пошук) та *Analyze results* (аналіз результатів), проведення динамічного та структурного аналізу наявних публікацій, а й використання математичних та статистичних методів вивчення потоків наукових публікацій та спеціалізованого програмного забезпечення аналізу ключових слів та мережевих зв'язків, зокрема VOSviewer.com.

Загальна кількість наукових праць, опублікованих у наукометричній базі SCOPUS (<https://www.scopus.com>) демонструє систематичний інтерес наукового товариства до проблематики нової економіки. Проведення пошукового запиту TITLE-ABS-KEY («new economy») свідчить, що з 3 299 документів у назві або ключових словах трапляється словосполучення «нова економіка» (дата звернення 15.11.2021).

Як наочно видно з рис. 1, динаміка щорічної кількості опублікованих та проіндексованих наукових статей за період з 2003 по 2021 р. є спадною, що пояснюється бумом таких публікацій саме на початку тисячоріччя. Проте і донині науковий інтерес не зникає: щорічно індексується близько 100–150 публікацій з цієї проблематики. У цьому році станом на 15.11.2021 р. наукометрична база вже поповнилася 84 статтями з цим ключовим словом.

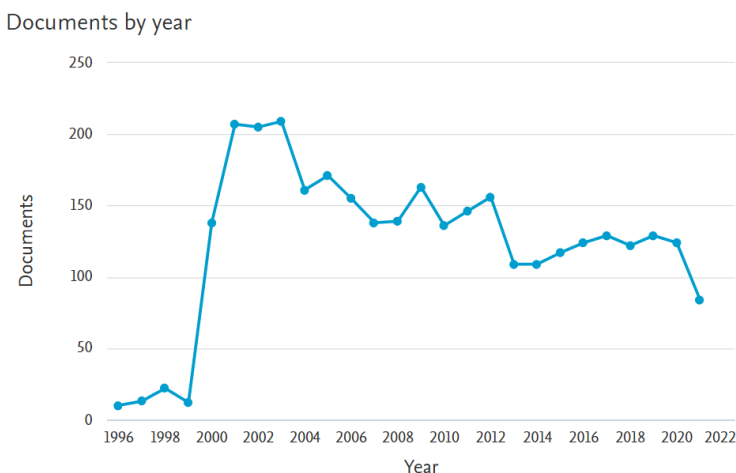

Рис. 1. Динаміка наукової продуктивності (публікаційної активності) за терміном «нова економіка» («new economy») у 1996–2021 рр.

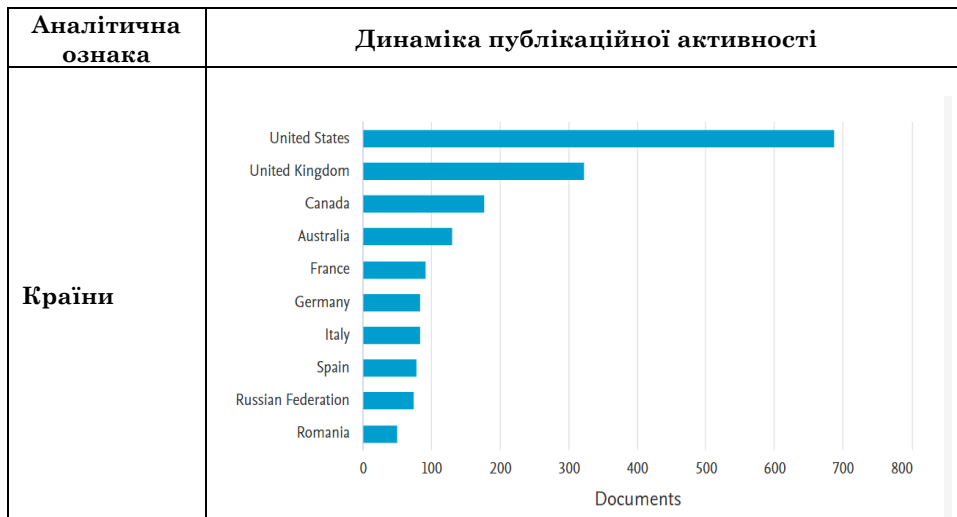
Проведений аналіз структури публікацій за галузями знань, показав, що з великим відривом від інших лідирують «суспільні науки» — 44,02 % усіх публікацій; на другому місці «бізнес, менеджмент і підприємництво» (31,75 %); на третьому — «економіка, економетрика та фінанси» (24,22 %). Таким чином, найбільш поширеним аспектом досліджень є економічний аспект — сутнісні характеристики та ознаки цього поняття, вплив на розвиток та конкурентоспроможність економіки (на національному, регіональному та бізнес-рівнях) та особистість (персонал, людський капітал).

З метою акцентування уваги саме на економічному ракурсі дослідження подальший поглиблений аналіз проводився виключно по базі публікацій з цих 3-х галузей знань (разом 2476).

Аналітичні можливості сайту *Scopus.com* дозволяють отримати аналітику публікацій з проблематики нової економіки за такими ознаками як: країни, дослідницькі центри, автори, спонсори. Ця інформація у графічному вигляді узагальнена в табл. 2. Представлені відомості наочно підтверджують, що дослідженнями, спрямованими на усвідомлення нових реалій суспільного та господарського буття, займаються науковці більшості провідних країн, практично усі визнані університети та дослідницькі центри; відомі світові та європейські інституції фінансово підтримують проведення цих досліджень.

Таблиця 2

Динаміка публікаційної активності за ключовим словом «new economy»

Аналітична ознака	Динаміка публікаційної активності																						
Дослідницькі центри	<table border="1"><thead><tr><th>Research Center</th><th>Documents</th></tr></thead><tbody><tr><td>University of California, Berkeley</td><td>20</td></tr><tr><td>University of Oxford</td><td>20</td></tr><tr><td>University of Toronto</td><td>20</td></tr><tr><td>London School of Economics and ...</td><td>20</td></tr><tr><td>University of Cambridge</td><td>20</td></tr><tr><td>The University of Manchester</td><td>19</td></tr><tr><td>Bucharest University of Economic ...</td><td>19</td></tr><tr><td>The University of British Columbia</td><td>17</td></tr><tr><td>National University of Singapore</td><td>17</td></tr><tr><td>New York University</td><td>16</td></tr></tbody></table>	Research Center	Documents	University of California, Berkeley	20	University of Oxford	20	University of Toronto	20	London School of Economics and ...	20	University of Cambridge	20	The University of Manchester	19	Bucharest University of Economic ...	19	The University of British Columbia	17	National University of Singapore	17	New York University	16
Research Center	Documents																						
University of California, Berkeley	20																						
University of Oxford	20																						
University of Toronto	20																						
London School of Economics and ...	20																						
University of Cambridge	20																						
The University of Manchester	19																						
Bucharest University of Economic ...	19																						
The University of British Columbia	17																						
National University of Singapore	17																						
New York University	16																						
Автори	<table border="1"><thead><tr><th>Author</th><th>Documents</th></tr></thead><tbody><tr><td>Perrons, D.</td><td>10</td></tr><tr><td>Heller, M.</td><td>7</td></tr><tr><td>Popescu, C.R.G.H.</td><td>7</td></tr><tr><td>McDowell, L.</td><td>6</td></tr><tr><td>Rubin, B.A.</td><td>6</td></tr><tr><td>Walters, D.</td><td>6</td></tr><tr><td>Dana, L.P.</td><td>5</td></tr><tr><td>Eliasson, G.</td><td>5</td></tr><tr><td>Fagan, C.</td><td>5</td></tr><tr><td>Gambardella, A.</td><td>5</td></tr></tbody></table>	Author	Documents	Perrons, D.	10	Heller, M.	7	Popescu, C.R.G.H.	7	McDowell, L.	6	Rubin, B.A.	6	Walters, D.	6	Dana, L.P.	5	Eliasson, G.	5	Fagan, C.	5	Gambardella, A.	5
Author	Documents																						
Perrons, D.	10																						
Heller, M.	7																						
Popescu, C.R.G.H.	7																						
McDowell, L.	6																						
Rubin, B.A.	6																						
Walters, D.	6																						
Dana, L.P.	5																						
Eliasson, G.	5																						
Fagan, C.	5																						
Gambardella, A.	5																						
Спонсори	<table border="1"><thead><tr><th>Sponsor</th><th>Documents</th></tr></thead><tbody><tr><td>National Science Foundation</td><td>22</td></tr><tr><td>European Commission</td><td>18</td></tr><tr><td>Social Sciences and Humanities R...</td><td>14</td></tr><tr><td>Government of Canada</td><td>11</td></tr><tr><td>National Natural Science Foundati...</td><td>11</td></tr><tr><td>Economic and Social Research Co...</td><td>8</td></tr><tr><td>Australian Research Council</td><td>7</td></tr><tr><td>National Research University High...</td><td>5</td></tr><tr><td>Ford Foundation</td><td>5</td></tr><tr><td>UK Research and Innovation</td><td>5</td></tr></tbody></table>	Sponsor	Documents	National Science Foundation	22	European Commission	18	Social Sciences and Humanities R...	14	Government of Canada	11	National Natural Science Foundati...	11	Economic and Social Research Co...	8	Australian Research Council	7	National Research University High...	5	Ford Foundation	5	UK Research and Innovation	5
Sponsor	Documents																						
National Science Foundation	22																						
European Commission	18																						
Social Sciences and Humanities R...	14																						
Government of Canada	11																						
National Natural Science Foundati...	11																						
Economic and Social Research Co...	8																						
Australian Research Council	7																						
National Research University High...	5																						
Ford Foundation	5																						
UK Research and Innovation	5																						

Примітка: сформовано авторкою на основі використання SCOPUS.com.

Основне дослідницьке завдання цієї статті розв'язувалося за допомогою програми VOSviewer.com. З цією метою для відбору найбільш значимим з наукового погляду робіт були відібрані 2 000 наукових робіт (це технічне обмеження по кількості документів, які зберігаються у файлі необхідного формату), в назві або ключових словах яких використовувався термін «нова економіка». Ці документи були збережені в окремому файлі (формат RIS) та завантажені в програму VOSviewer.com.

Програма виявила 5 299 ключових слів, що були наведені до цих публікацій, та сформувала візуалізацію частоти їх використання (рис. 2). Враховуючи велике різноманіття ключових слів, критерієм відбору стало використання цього слова в щонайменше 15 публікаціях. Таким чином, був сформований масив з 61 ключового слова, який був додаткового «очищений» за допомогою спеціально підготовленого тезаріусу (однакові за змістом слова, які мають різний правопис або використовуються в однині чи множині), а також шляхом видалення географічних назв, типів документів та інших незначимих для мети дослідження відомостей, відображених як ключові слова публікацій. Таким чином, в остаточну вибірку ключових слів потрапив 51 термін. Діаметр круга на рис. 2 віддзеркалює загальну кількість зв'язків («total link strength»), а товщина ліній — силу зв'язку («link strength») між двома термінами.

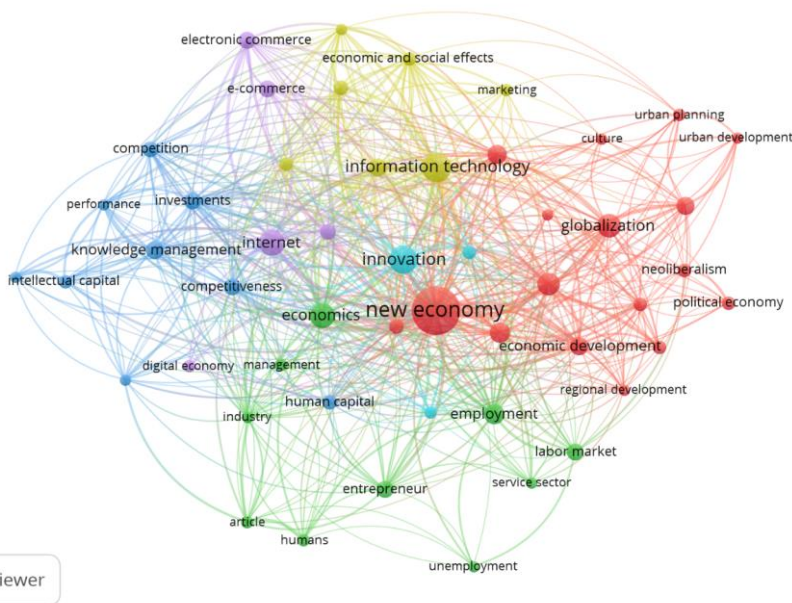

Рис. 2. Ключові слова, які найбільш часто використовувалися в публікаціях з проблематики «Нова економіка» в 1996–2021 рр.

Програмою VOSviewer.com виокремлені 6 кластерів наукових досліджень, які представлені різними кольорами на рис. 1 та 2. Ключові слова та сила зв'язків між ними в межах кожного кластера віддзеркалені в табл. 3. Охарактеризуємо ці кластери більш детально.

Таблиця 3
Результати кластеризації проблематики «Нова економіка»

№ клас-тера	Keyword	Переклад	Occurrences	Total link strength
1 «Сталий розвиток»	economic growth	економічне зростання	60	193
	economic development	економічний розвиток	42	134
	globalization	глобалізація	65	113
	sustainable development	сталий розвиток	36	108
	urban economy	міська економіка	34	99
	regional economy	регіональна економіка	24	84
	education	освіта	33	79
	economic conditions	економічні умови	21	60
	knowledge economy	економіка знань	29	51
	urban planning	містобудування	19	49
	urban development	розвиток міст	15	48
	work	робота	17	36
	political economy	політична економія	21	35
	neoliberalism	неолібералізм	20	20
culture	культура	15	19	
2 «Людина»	economics	економіка	84	290
	employment	працевлаштування	53	157
	human	людина	39	157
	industry	промисловість	27	111
	labor market	ринок праці	31	68
	management	управління	21	44
	unemployment	безробіття	18	43
	entrepreneurship	підприємництво	17	41
3 «Конкурентоспроможність»	competitiveness	конкурентоспроможність	33	141
	competition	конкуренція	43	137
	investments	інвестиції	26	114
	commerce	комерція	25	112
	knowledge management	управління знаннями	44	93
	performance	продуктивність	15	68
	intellectual capital	інтелектуальний капітал	24	59
	human capital	людський капітал	27	57
	intangible assets	нематеріальні активи	16	43
4 «Інформаційні»	information technology	інформаційні технології	101	312
	economic and social effects	економічні та соціальні наслідки	33	133

№ клас-тера	Keyword	Переклад	Occurrences	Total link strength
техноло-гії»	societies and institutions	суспільства та уста-нови	39	123
	industrial economics	економіка промислово-сті	43	120
	productivity	продуктивність	37	119
	marketing	маркетинг	26	64
	public policy	державна політика	15	55
5 «Інтер-нет»	internet	інтернет	75	171
	electronic commerce	електронна комерція	40	105
	technology	технології	30	79
	e-commerce	e-commerce	32	47
	digital economy	цифрова економіка	22	38
6 «Іннова-ції»	innovation	інновації	95	252
	technological development	технологічний розви-ток	22	64
	high technology industry	високотехнологічна промисловість	16	55

Перший найбільший за обсягами кластер наукових досліджень «Сталий розвиток» об'єднує дослідження, присвячені питанням сталого економічного зростання та розвитку в умовах глобалізації економіки та становлення економіки знань. Акцент у цих дослідженнях робиться на важливості забезпечення саме стійкого економічного зростання в процесі регіонального та міського розвитку (містобудування). Економічна теорія, зокрема неолібералізм, формує належне теоретичне підґрунтя для переходу до такого типу розвитку. Необхідною передумовою розвитку визнається розвиток освіти та культури, а також створення відповідних економічних передумов, зокрема для забезпечення працевлаштування всіх верств населення.

Другим за поширеністю є кластер наукових досліджень, присвячених питанням забезпечення людиноцентризму в процесі розвитку нової економіки «Людина». Ці наукові дослідження спрямовані на дослідження ринків праці (працевлаштування, безробіття), системи менеджменту (умови для розвитку особистості), а також умов розвитку малого та середнього підприємництва.

Третій з виокремлених кластерів «Конкурентоспроможність» охоплює наукові дослідження, спрямовані на розкриття нових факторів конкурентності та передумов забезпечення конкурентоспроможності в умовах нової економіки. Ними визнаються управління знаннями, розвиток людського та інтелектуального капіталу. Наслідком цього є формування все в більших обсягах та все більш зростаюча цінність нематеріальних активів підприємств та організацій.

Четвертий кластер наукових досліджень «Інформаційні технології» спрямований на розкриття економічних та соціальних наслідків впровадження ІКТ у надання державних послуг, промисловість та маркетинг; ви-

світлення передумов та інструментарію забезпечення зростання продуктивності та результативності використання ІКТ. Ці дослідження формують науковий базис формування державної політики в цих питаннях.

Відносно невеликий, але швидкозростаючий кластер наукових досліджень «Інтернет» можна розглядати як відокремлення з попереднього кластера, оскільки ключові напрями дослідження в його межах — це розвиток електронної комерції, інтернет-технологій та становлення цифрової економіки в усіх її виявах.

Останній шостий кластер «Інновації» також є відносно невеликим за кількістю аспектів дослідження, проте надзвичайно важливим для становлення нової економіки. Наукові дослідження спрямовуються на впровадження інновацій, забезпечення технологічного розвитку всіх суб'єктів господарювання та високотехнологічної промисловості.

Враховуючи інтерес до динаміки розвитку напрямів дослідження (які ідентифіковані за допомогою ключових слів) та виникнення нових ракурсів або аспектів дослідження в межах загального періоду (1996–2021 рр.), було виокремлено п'ять 5-річних періодів, щодо яких усі описані вище алгоритми дослідницьких дій були здійснені окремо. Відповідно збережено 5-ть окремих файлів (формат RIS), які були послідовно завантажені в програму VOSviewer.com та проаналізовані з її допомогою. Узагальнювальна інформація щодо публікаційної активності та ключових термінів з проблематики «Нова економіка» у виокремлені періоди дослідження представлені в табл. 3.

Таблиця 3

Інформація про динаміку публікаційної активності та ключові слова з проблематики «Нова економіка» протягом 1996–2021 рр.

Період дослідження	Загальна кількість публікацій*	Загальна кількість ключових слів	Кількість ключових слів, які зустрічаються більше 5-ти разів
1996–2000	142	416	13
2021–2005	758	1 741	102
2006–2009	455	1 491	49
2010–2015	582	2 124	53
2016–2021	541	2 258	52

Примітка: пошуковий запит «new economy» за галузями знань «суспільні науки», «бізнес, менеджмент і підприємництво», «економіка, економетрика та фінанси»

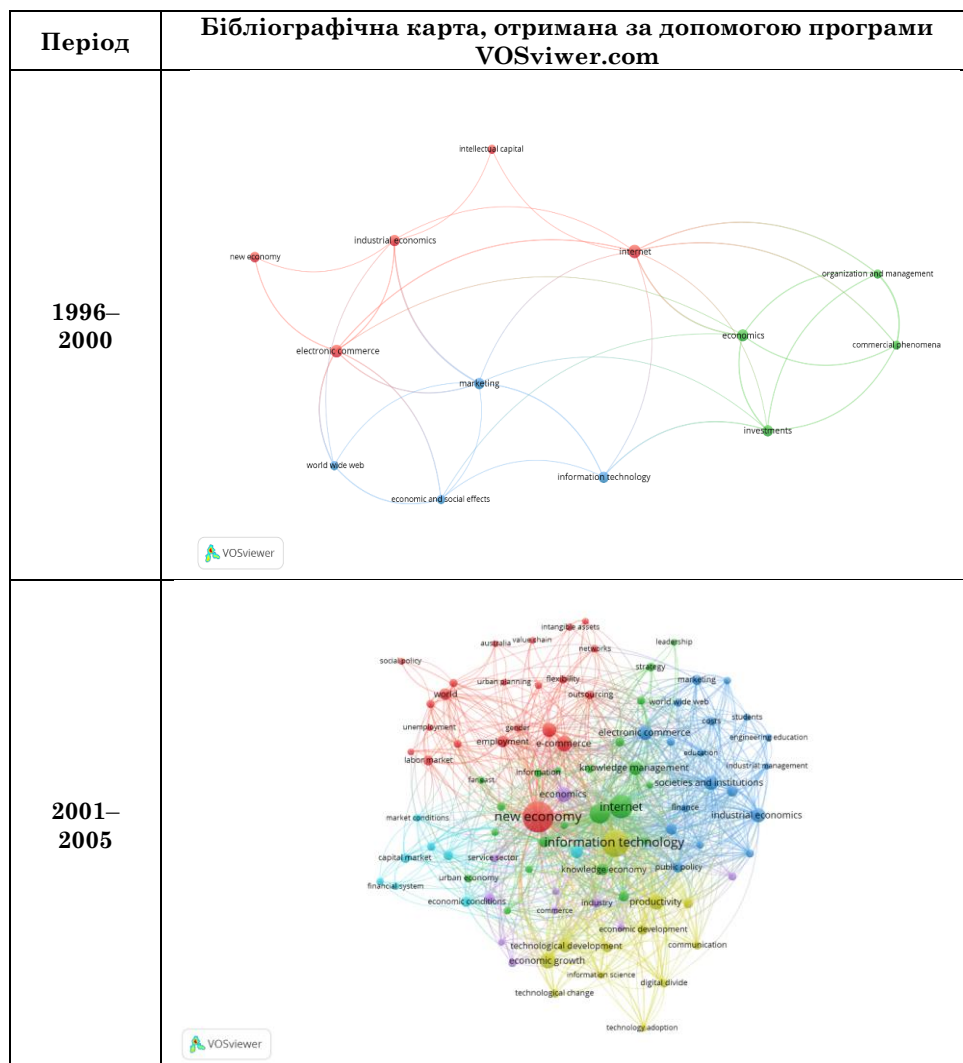
У табл. 4 представлені бібліографічні карти, які отримані за відповідні 5-річні періоди за допомогою програми VOSviewer.com. Вони дозволяють наочно відобразити як змінюється та ускладнюється спрямування економічних досліджень у царині «Нова економіка» протягом останніх 25 років. Можна ідентифікувати окремі стадії розбудови даної проблематики: зародження (1996–2000), кон'юнктурний (початок нового сторіччя) пік наукового інтересу (2000–2005 рр.), подальша стабілізація термінологічного

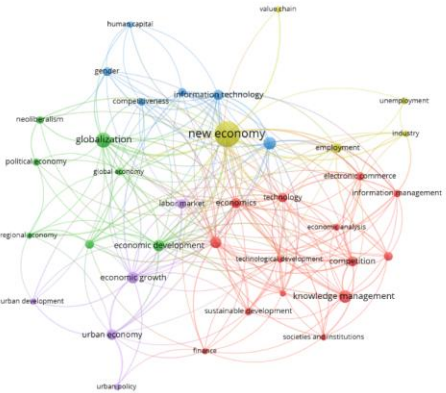
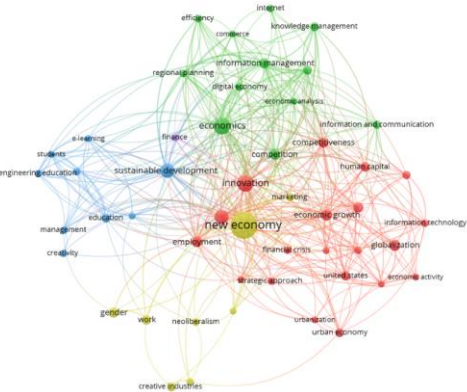
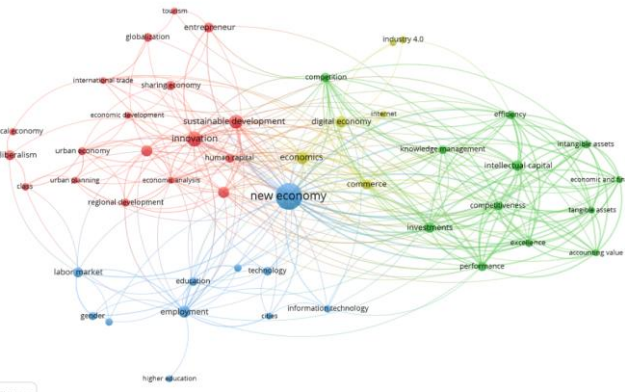
поля для поглиблення наукового пошуку (2005–2016 р.), модернізація та поглиблення досліджень у межах пріоритетних напрямів (2016–2021 р.).

Таблиця 4

**Бібліографічні карти ключових слів з проблематики
«Нова економіка» протягом 1996–2021 рр.**

Період	Бібліографічна карта, отримана за допомогою програми VOSviewer.com
2006–2009	 <p>VOSviewer</p>
2010–2015	 <p>VOSviewer</p>
2016–2021	 <p>VOSviewer</p>

Примітка: сформовано автором на базі даних SCOPUS.com та використання VOSviewer.com.

Враховуючи незручність проведення динамічного аналізу переліку ключових слів окремих часових періодів за допомогою бібліографічних карт, був розроблений авторський підхід до систематизації інформації щодо переліку ключових слів кожного періоду дослідження та кількості їхніх зв'язків з подальшою візуалізацією інформації за допомогою спеціальних символів (табл. 5). Проведена робота дозволила виокремити:

— термінологічний базис бібліографічного поля проблематики «Нова економіка». Він об'єднує 43 терміни, які трапляються більше 5-ти разів у публікаціях протягом більш як двох періодів (більш як 10 років) дослідження;

— потенціал розвитку бібліографічного поля. До нього включено 10 термінів, які поповнили перелік найбільш вживаних ключових слів (трапляються більш як у 5-ти публікаціях) у 2016–2021 рр.

Таблиця 5

**Термінологічний базис та потенціал розвитку бібліографічного поля
проблематики «Нова економіка»**

Ключові слова	Переклад	1996–2000	2001–2006	2007–2010	2011–2015	2016–2021	Назва групи
new economy	нова економіка	⊕	★	★	★	★	«Стабільні лідери»
innovation	інновації	▪	★	★	▪	★	
investments	інвестиції	★	❖	❖	▪	★	«Зростаючі лідери»
efficiency	ефективність	▪	▪	▪	❖	★	
intangible assets	нематеріальні активи	▪	⊕	▪	▪	★	
intellectual capital	інтелектуальний капітал	⊕	⊕	▪	▪	★	
economics	економіка	★	★	★	★	▪	«Під питанням-лідери»
economic and social effects	економічні та соціальні ефекти	⊕	★	▪	★	▪	
information management (information)	управління інформацією	▪	⊕	❖	★	▪	
knowledge economy	економіка знань	▪	⊕	❖	★	❖	«Стабільні середняки»
sustainable development	сталий розвиток	▪	▪	⊕	★	❖	
economic growth	економічного зростання	▪	★	★	❖	❖	
competition	конкуренція	▪	❖	★	❖	❖	
employment	працевлаштування	▪	❖	⊕	❖	❖	

Ключові слова	Переклад	1996–2000	2001–2006	2007–2010	2011–2015	2016–2021	Назва групи
human capital (human resource management)	людський капітал	•	⊕	⊕	❖	❖	
education	освіта	•	⊕	⊕	❖	❖	
economic analysis	економічний аналіз	•	•	⊕	❖	❖	
knowledge management	управління знаннями	•	❖	❖	❖	❖	
urban economy	міське господарство	•	•	❖	•	❖	
productivity	продуктивність	•	•	❖	❖	•	«Під питання-середняки»
finance, financial system	фінанси	•	❖	⊕	❖	•	
learning	навчання	•	⊕	•	❖	•	
urban development	міський розвиток	•	•	⊕	❖	•	
electronic commerce (e-business, e-commerce)	електронна торгівля	❖	❖	❖	•	•	«Стабільні базові»
information technology	інформаційні технології	❖	★	❖	❖	⊕	
economic development	економічний розвиток	•	❖	★	❖	⊕	
globalization (global economy)	глобалізація	•	❖	★	❖	⊕	
engineering education	інженерна освіта	•	⊕	•	❖	⊕	
regional economy (regional development)	регіональна економіка	•	•	⊕	❖	⊕	
technology	технології	•	•	★	❖	⊕	
internet	Інтернет	★	★	★	⊕	⊕	
labor market	ринок праці	•	⊕	❖	•	⊕	
gender	стать	•	⊕	⊕	⊕	⊕	
entrepreneur	підприємець	•	⊕	•	•	⊕	
neoliberalism	неолібералізм	•	•	⊕	⊕	⊕	

Ключові слова	Переклад	1996–2000	2001–2006	2007–2010	2011–2015	2016–2021	Назва групи
political economy	політична економія	•	•	⊕	•	⊕	
work	праця (працевлаштування)	•	•	•	⊕	⊕	
marketing	маркетинг	❖	❖	•	⊕	•	«Під питанням-базові»
organization and management (management)	організація та управління (управління)	★	⊕	•	⊕	•	
industrial economics (industry)	економіка промисловості	❖	★	⊕	•	•	
economic and financial decline	економічний і фінансовий занепад	•	⊕	•	•	★	«Нові зірки»
excellence	досконалість	•	⊕	•	•	★	
performance	продуктивність	•	⊕	•	•	★	
tangible assets	матеріальні активи	•	⊕	⊕	⊕	★	«Нові базові»
higher education	вища освіта	•	⊕	⊕	•	⊕	
industry 4.0	промисловість 4.0	•	⊕	•	•	⊕	
international trade	міжнародна торгівля	•	⊕	⊕	⊕	⊕	
sharing economy	економіка обміну	•	•	⊕	•	⊕	
tourism	туризм	•	•	⊕	⊕	⊕	
urban planning	міське планування	•	•	⊕	•	⊕	

Умовні позначення:

- ★ велика кількість зв'язків;
- ❖ середня кількість зв'язків;
- ⊕ базова кількість зв'язків.

Примітка: сформовано авторкою на застосування авторського методичного підходу до систематизації звітів VOSviewer.com за даними SCOPUS.com.

Виходячи з кількості зв'язків, які мають окремі ключові слова, динаміки їх використання протягом періоду дослідження, виокремлені ключові слова віднесені до таких груп, як: «Стабільні лідери», «Зростаючі лідери», «Стабільні середняки», «Стабільні базові», «Під питанням», «Нові зірки», «Нові базові». Інформацію щодо належності ключових слів до виокремлених груп віддзеркалює остання графа табл. 5.

Найбільший інтерес становлять для нас дві останні групи ключових слів.

У групу «Нові зірки» включені ключові слова, які з'явилися в термінологічному полі вперше в 2016–2021 рр., але відразу ідентифіковані як такі, що мають велику кількість зв'язків. Це: *economic and financial decline* (економічний і фінансовий занепад), *excellence* (досконалість), *performance* (продуктивність), *tangible assets* (матеріальні активи). На наш погляд, саме ці терміни характеризують нові інноваційні аспекти (ракурси) дослідження проблематики нової економіки. Виходячи зі змісту цих слів, можна зробити висновок, що настав час реалістичної оцінки наслідків нової економіки, зокрема дослідження проблем та протиріч, які їй притаманні.

Проведене дослідження виявило, що у 2016–2021 рр. перелік базових ключових слів термінологічного поля суттєво поповнився. До групи «Нові базові» потрапили такі слова, як: *higher education* (вища освіта), *industry 4.0* (індустрія 4.0), *international trade* (міжнародна торгівля), *sharing economy* (шерінгова економіка, економіка спільного використання або економіка обміну), *tourism* (туризм), *urban planning* (міське планування). На наш погляд, це нові перспективні аспекти дослідження, на які слід звернути увагу з погляду високого суспільного та наукового інтересу до поглибленого дослідження реалій становлення та наслідків «нової економіки».

Проведене дослідження на базі даних SCOPUS.com та з використанням VOSviewer.com дозволило здійснити динамічний та структурний аналіз публікаційної активності в царині «Нова економіка», виявити найбільш вживані ключові слова, оцінити та візуалізувати кількість їхніх взаємозв'язків протягом 25 річного періоду (1996–2021 рр.), а також протягом окремих 5-тирічних періодів, виділених у межах загального періоду дослідження. Це дозволило виокремити 6 кластерів наукових досліджень: «Сталий розвиток», «Людина», «Конкурентоспроможність», «Інформаційні технології», «Інтернет» та «Інновації», — а також описати предметне спрямування кожного з них.

Запропонований авторський підхід до аналізу активності використання окремих ключових слів дозволяє візуалізувати динаміку наукового інтересу до окремих напрямів дослідження, виокремити групи слів за критерієм кількості та динаміки зв'язків («Стабільні лідери», «Зростаючі лідери», «Стабільні середняки», «Стабільні базові», «Під питанням», «Нові зірки», «Нові базові»). Таким чином, вдалося не тільки сформувати термінологічний базис бібліографічного поля проблематики «Нова економіка», а й обґрунтувати нові пріоритетні для розробки напрями (аспекти) подальших наукових досліджень.

Отримані результати дозволяють визначити сучасні тренди наукового розуміння феномену «нової економіки», а також мають бути покладені в основу вибору нових тем та ракурсів подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Білоцерківець В. В. Нова економіка: історія та сучасність у дефінітивному вимірі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 5. С. 9–13.

2. Деминг У. Э. Новая экономика / пер. с англ. Т. Гуреш. Москва : Эксмо, 2006. 208 с. (Библиотека эксперта).
3. Economic Report of the President. Transmitted to the Congress (February 1996) / with The Annual Report of the Council of Economic Advisers. Washington, 1996. *U.S. Government Publishing Office*. URL : <https://bit.ly/3rt7YW7>.
4. Kelly, K. New Rules for the New Economy: Ten Radical Strategies for a Connected World. Viking, 1998. 191 p.
5. Economic Report of the President. Transmitted to the Congress (February 2000) / with The Annual Report of the Council of Economic Advisers. Washington, 2000. *U.S. Government Publishing Office*. URL : <https://bit.ly/3rqN6OX>.
6. Piazolo D. The New Economy and the International Regulatory Framework, Kiel Working Paper, 2001. No. 1030, Kiel Institute of World Economics (IfW). *EconStor: Startseite*. URL : <https://bit.ly/38Z1hop>.
7. Наукометрія. *Бібліометрія*. URL : <https://bit.ly/36hbETk>.
8. Медведева А. Бібліометричні системи як інструмент моніторингу та підтримки досліджень. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2017. Вип. 48. С. 271–279. URL : <https://bit.ly/3Mcol1b>.

Надійшла до редакції 12.12.2021

Larysa LIGONENKO

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

New Economy: Substantive Characteristics and Directions of Research

The study deals with identifying global trends in scientific research on the problems of the «new economy», generalizing the existing variety of directions and aspects of its research, highlighting priority areas for further scientific research. The research is based on a bibliometric analysis of publications indexed in the scientific-metric Scopus database using bibliometric methods and VOSviewer.com. The study made it possible to carry out a dynamic and structural analysis of publication activity in the «new economy» area, identify the most frequently used keywords, identify and visualize the strength of their relationships in general for 1996–2021, as well as in the context of each 5-year period within general research period. On this basis, the subject area of 6 clusters of scientific research has been identified and described: «Sustainable Development», «Human», «Competitiveness», «Information Technology», «Internet» and «Innovation». A new visual-symbolic approach to analyzing the activity of using individual keywords was proposed, which made it possible to trace the dynamics of scientific interest in certain areas of research, to distinguish groups of words by the criterion of the number and dynamics of connections («Stable leaders», «Growing leaders», «Stable average», «Stable base», «Diminishing interest», «Questionable», «New stars», «New base»). Thus, it was possible not only to form the terminological basis of the bibliographic field of the «new economy» problem, but also to substantiate new priority directions (aspects) of research for the development. The New Stars group includes research related to the following keywords: economic and financial decline, excellence, productivity, and tangible assets. This shows the transition to a realistic assessment of the consequences of the new economy, the study of its inherent problems and contradictions. The greatest scientific interest was found in aspects of research related to such key words as: higher education, industry 4.0, international trade, sharing economy (economy of collaborative consumption or economy of exchanges), tourism, urban planning.

Keywords: *new economics, research directions, bibliometrics, SCOPUS, VOSviewer.com.*